

Aan de Minister van Klimaat en Groene Groei

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Auteur
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

TER BESLISSING
Datum
14 februari 2025
Kenmerk
PDGGO-DTDO / 97152163

nota

Kamerbrief naar aanleiding van commissiedebat
CCS september 2024

Kopie aan

Bijlage(n)
1

Parafenroute

[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]

Aanleiding

Bij de begrotingbehandeling van Klimaat en Groene Groei in de Tweede Kamer, bij het commissiedebat *Carbon, Capture and Storage* (CCS) dd. 26 september 2024 en bij het tweeminutendebat CCS dd. 18 december 2024 zijn een aantal toezeggingen gedaan en moties aangenomen op het gebied van CCS. Voor een aantal moties en toezeggingen is toegezegd hier in het eerste kwartaal van 2025 op terug te komen. Met verzending van bijgaande brief aan de Tweede Kamer worden de betreffende moties en toezeggingen uitgevoerd.

Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd akkoord te gaan met dan wel te reageren op bijgaande concept-Kamerbrief.

Kernpunten

- Met de brief worden de volgende moties en toezeggingen afgedaan;
 1. Motie lid Erkens c.s. voor creeëren randvoorwaarden voor DRC, H2-backbone en Aramis (deel Aramis).¹
 2. Toezegging om per brief te reageren op de onderwerpen “de toekomst van CCS”, “de marktordening van CCS in de toekomst”, “toegang tot cluster-6 tot CCS”, “de aanbevelingen van PEGA betrekken op CCS-

¹ Kamerstukken II 2024–25, 36 600 XXIII, nr. 27.

beleid". Toezegging gedaan tijdens commissiedebat CCS 26 september 2024.

3. Reactie op de motie Teunissen die is aangenomen tijdens het tweeminutendebat CCS dd. 18 december 2024 die verzoekt 1) het onderzoek hoe bij CCS-projecten meer baten naar de Staat kunnen terugvloeien met de Kamer te delen en 2) het waarborgen dat kosten van lekkage van CO₂ niet voor rekening van de belastingbetaler komen.²
- In de brief wordt ook ingegaan op de CCS-ontwikkelingen van de afgelopen tijd: de meest recente ontwikkelingen in de periode sinds het Commissiedebat van september 2024. CCS begint nu een realiteit te worden. Porthos wordt gebouwd in Nederland, Northern Lights in Noorwegen is gereed (en klaar om CO₂ van Yara te ontvangen) en er worden grote stappen gezet in de voorbereiding van het Aramis en het DRC project. Ook zijn er nog andere projecten in ontwikkeling die in de brief worden toegelicht.
 - Deze brief wordt uitgestuurd nadat de routekaart koolstofverwijdering en het Klimaatplan 2025-2035 naar de Kamer wordt gestuurd. Inhoudelijk vult deze brief het geschetste beleid op koolstofverwijdering verder aan.
 - De brief bevat geen nieuwe toezeggingen. De voorjaarsnotabesluitvorming t.a.v. Aramis wordt benoemd, maar daar wordt niet inhoudelijk op vooruit gelopen.

Toelichting

- Deze toelichting bevat een samenvatting van de brief.
- Toegelicht wordt hoe het Aramis deel van de motie Erkens c.s. wordt uitgevoerd: De voortgang op het creëren van de juiste randvoorwaarden van Aramis ziet erop dat er voldoende inzet en voortgang wordt gezet op de vergunningverlening van Aramis wat resulteert in het op schema verlenen van de vergunningen en de ruimtelijke inpassing (definitieve besluiten) in 2025. En voortgang bestaat ook uit een traject waarbij Rijk en initiatiefnemers van Aramis in een gezamenlijke *task force* kijken naar de commerciële risico's en waarbij de overheid een gerichte financiële ondersteuningsmaatregel overweegt.
- Om aan de toezegging uit het commissiedebat van 26 september 2024 om per brief terug te komen op een aantal onderwerpen te voldoen, beschrijft de bijgaande brief:
 - De toekomst van CCS welke bestaat uit 1) een verdere uitrol van de projecten die nu zijn gestart als de nabije toekomst, 2) een toekomst die steeds Europees is met nieuwe Europese doelen, regels en subsidies en 3) een toekomst waarin koolstofverwijdering steeds belangrijker is.
 - Een toekomstige marktordening die past bij de marktontwikkeling en beleidsontwikkeling: die kent een combinatie van marktwerking, participatie van staats- en beleidsdeelnemingen in de markt en gerichte (financiële) ondersteuning door de overheid. En op de langere termijn – als koolstofverwijdering belangrijker

² Kamerstukken II 2024–25, 32 813, nr. 1461.

wordt - is het voorstelbaar dat de marktordening CCS zich door ontwikkelt naar aanleiding van de beleidsontwikkeling op het gebied hiervan.

- De relevante aanbevelingen vanuit de parlementaire enquêtecommissie Groningen worden op het gebied van CCS onder andere opgevolgd door: 1) voldoende geld voor toekomstige kosten worden geborgd door verantwoordelijkheden bij de vergunninghouder van wie ook een financiële zekerstelling wordt geëist. 2) De belangenafweging op het gebied van CCS bij departementen door onder meer het expliciet wegen en beschrijven van welke publieke belangen er worden gediend voordat de beleidsdeelneming EBN toestemming krijgt voor activiteiten op het gebied van CCS. 3) Middels onder meer de Partiële Herziening Noordzee en de structuurvisiekaart wordt erop gestuurd dat CCS past binnen de ruimtelijke inrichting van de ondergrond.
- Aangaande de toegang van Cluster 6 tot CCS wordt in de brief beschreven dat alle bedrijven in Nederland in principe gelijke toegang hebben tot CCS-transport en -opslaginfrastructuur, waar ze ook zijn gevestigd. Dit is geborgd in de Mijnbouwwet die bepaalt dat opslag- en transportpartijen verplicht zijn op voorwaarden die redelijk, transparant en niet-discriminerend zijn partijen aan te sluiten. Cluster 6 bedrijven hebben doorgaans kleinere volumes CO₂ die per vrachtwagen of binnenvaartschip kunnen worden getransporteerd voor uiteindelijk opslag.
- De motie Teunissen verzoekt 1) "Het onderzoek hoe bij CCS-projecten meer baten naar de Staat voortvloeien, uiterlijk in Q1 van 2025 de Kamer doen toekomen" en 2) "te waarborgen dat de risico's en kosten van mogelijke lekkage of andere milieurisico's niet door de belastingbetaler wordt gedragen". Er is geen sprake van een bestaand "onderzoek" als in een onderzoeksrapport door een externe partij. Onderzoek naar meer baten naar de staat verwijst naar de bestuurlijke reactie op het Algemene Rekenkamerrapport over Porthos, waarin het vorige kabinet aangeeft te bekijken en onderzoeken hoe in de toekomst meer aandacht kan worden gehouden voor het zorgen van meer baten (minder kosten) voor de Staat.
- Momenteel wordt er op een aantal manieren gewerkt aan het zorgdragen voor meer baten van CCS die naar de Staat vloeien. Zo zijn de commerciële afspraken die de CO₂-transport en -opslag consortia nu maken met hun klanten gunstiger dan de Porthos-casus die de Rekenkamer onderzocht. Betere voorwaarden vertalen zich weer naar meer baten voor de staats- en beleidsdeelnemingen die in de consortia deelnemen.
- Ook werken de departementen Klimaat en Groene Groei en Financiën vroegtijdiger en intensiever samen om een compleet beeld van alle kosten en baten in CCS-projecten te maken. Naar de toekomst toe bieden een eventuele aanpassing van de SDE++ en een eventuele afdracht bij nieuwe CO₂-opslagvergunningen mogelijkheden om de baten voor de Staat te vergroten.
- In antwoord op het tweede deel van de motie Teunissen wordt aangegeven dat de Mijnbouwwet waarborgen bevat om te voorkomen dat risico's en kosten van mogelijke lekkage of andere milieurisico's door de belastingbetaler worden gedragen. Zo worden vergunningen alleen afgegeven als CO₂-opslag veilig kan. Ook bevat een CO₂-opslagvergunning bepalingen die een veilige en verantwoorde opslag moeten waarborgen.

- Ook zijn er verplichtingen voor de vergunninghouder in de wet- en regelgeving of de vergunningsvoorwaarden, om te waarborgen dat de vergunningsvoorwaarden worden nageleefd en risico's en kosten van mogelijke lekkage of andere milieurisico's door de vergunninghouder worden gedragen. Zo moet de vergunninghouder bijvoorbeeld een financiële zekerheid (kunnen) stellen.

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**

Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Kenmerk

PDGGO-DTDO / 97152163

Klik of tik om tekst in te voeren.